

DEMENTERENDEN KRIJGEN TE SNEL EUTHANASIE

Niet bij volle verstand, geen euthanasie

Alleen wie wilsbekwaam is, kan euthanasie krijgen. Hoe konden 62 personen met de diagnose ‘dementie’ dan toch euthanasie vragen én krijgen?

BRUSSEL Tussen 2002 en 2013 stierven 179 mensen door euthanasie wegens psychisch lijden (*DS 29 juni*). Bij 62 van hen gebeurde dat omdat ze wisten dat ze dement werden.

Heel wat mensen denken dat ze op voorhand kunnen vastleggen dat ze in een latere levensfase euthanasie willen. Bijvoorbeeld als hun dementie zover gevorderd is dat ze niemand meer herkennen. Maar dat is niet mogelijk. De wet stelt dat je wilsbekwaam moet zijn op het moment van de vraag zelf. Dus wanneer doe je dat dan?

‘Het is een van de moeilijkste kwesties in het euthanasiedebat’, zegt Leif-arts Patrik Vankrunkelsven. ‘De wilsverklaring die je bij de gemeente kan registreren, geldt enkel in het geval van een onomkeerbare coma. Denk aan iemand die geen hersenactiviteit meer vertoont na een zwaar ongeval. Zulke euthanasiegevallen zijn uiterst zeldzaam.’

‘Je moet de beslissing nemen als je voldoende wilsbekwaam bent’

WIM DISTELMANS

Voorzitter Leif

Hoe en wanneer kan euthanasie bij dementie dan wel volgens de wet? Als de patiënt nog voldoende wilsbekwaam is, zegt professor Wim Distelmans, voorzitter van het LevensEindeForum (Leif).

‘Zoals het geval was bij de schrijver Hugo Claus: hij kreeg de diagnose van dementie, en kon aantonen dat hij daar onder leed. Psychisch lijden wordt veroorzaakt door het toekomstige besef van de ziekte en de gevolgen ervan.’

Wat is dan ‘voldoende wilsbekwaam’ voor iemand met dementie? ‘Dat is taakspecifiek’, zegt Distelmans. ‘In dit geval: kan de patiënt de aandoening correct beoordelen? Hij moet de ziekte voldoende begrijpen, beseffen dat die ongeneeslijk is en alle gevolgen van een eventuele behandeling kennen, inclusief palliatieve zorg. Pas als dat besef er nog is, is euthanasie een mogelijkheid.’

Vlucht vooruit

‘Elke mondelinge vraag moet daarna worden neergeschreven, met naam, datum en handtekening erbij. Het mag zelfs op een bierviltje’, zegt Distelmans.

Dit lijkt dus op de vlucht vooruit: je vraagt euthanasie omdat je de aandoening zelf, die je verstand zal aantasten, voor wil zijn. ‘Eigenlijk is dit een “preventieve” euthanasie’, zegt Distelmans. ‘Je moet de beslissing nemen als je nog bij je volle verstand bent.’

Vankrunkelsven vindt die bewoording hard. 'Ik zeg liever dat euthanasie te vroeg in het ziekteproces gebeurt. Ik pleit ervoor om als arts mee te gaan in de ziekte. Je kan op maandelijkse of tweemaandelijks basis met patiënten overleggen om samen de achteruitgang te bekijken. Ook in een latere fase kun je hierover nog met patiënten spreken. Noem het een Claus-traject 2.o.' (*myde*)